

Asia: VN/12128/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Luonnonsuojelulain lukukohtaiset kommentit

1 luku Yleiset säännökset

Kymenlaakson liitto pitää hyvänä, että Suomi sopeuttaa lainsäädäntönsä globaalien tavoitteiden sekä EU:n linjausten mukaiseksi. Kymenlaakson liitto pitää Luonnonsuojelulain tavoitteita kannatettavana (1 §).

Kymenlaakson liitto pitää kuitenkin ongelmallisena, ettei lakiesityksessä tunnisteta maakunnan liittojen ja maakuntakaavoituksen roolia luonnon monimuotoisuuden vaalimisessa ja luonnonsuojelun tavoitteiden edistämässä. Maakuntatasolla edistetään luonnon monimuotoisuutta ja luonnonsuojelun tavoitteiden toteutumista aluesuunnittelun ja –kehityksen instrumenteilla sekä strategia- ja selvitystasolla. Lisäksi maakunnan liitoilla on toimivia yhteistyöverkostoja, joiden avulla voidaan edistää sidosryhmäyhteistyötä, toimenpiteiden vaikuttavuutta sekä tavoitteiden jalkautumista. Kymenlaakson liitto katsoo, että luonnonsuojelulain jatkovalmistelussa tulee tunnistaa maakuntaliittojen rooli kestävän kehityksen edistäjänä ja toimenpiteiden täytäntöönpanon tahona.

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) uudistus on käynnissä ja uudistuksen edetessä on esitetty heikennyksiä maakuntakaavan oikeusvaikutteisuuteen ja maakuntakaavassa käsiteltäviin teemoihin. Mikäli MRL uudistus etenee maakuntakaavan roolia heikentäen, vaikeutuu myös luonnon monimuotoisuuden laaja-alainen edistäminen alueellisella, kuntaa laajemmalla alueella. Kymenlaakson liitto katsoo, että MRL ja luonnonsuojelulain uudistusta tulee tarkastella kokonaisuutena ja eri lakien rajapinnat ja muutosten vaikutukset huomioida yksittäisten erillislakien muutosten vaikutuksia laajemmin.

2 luku Luonnonsuojelun viranomaiset ja muut toimijat

Kymenlaakson liitto katsoo, että maakuntakaavoitus on yksi keskeisimpiä työkaluja luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi ja ekologisten yhteyksien kehittämisessä. Kymenlaakson liitto näkee tarpeelliseksi lisätä maininta maakuntien liitoista yhdeksi luonnonsuojelulain mukaiseksi toimijaksi.

Maakunnan liittojen viranomaisvastuu liittyy maankäyttö- ja rakennuslakiin sekä lakiin alueiden kehittämisestä ja rakennusrahastotoiminnan hallinnoinnista. MRL mukaisissa maakuntakaavan sisältövaatimuksissa korostuu mm. luonnonarvojen vaaliminen ja alueidenkäytön ekologinen kestävyys. Maakunnan liiton tehtäväksi laissa alueiden kehittämisestä ja rakennusrahastotoiminnan hallinnoinnista on määritelty: "vastaa alueellisten laaja-alaisten luonnonvarojen ja ympäristöä koskevien suunnitelmien osalta suunnitteluprosessin käynnistämisestä, siihen liittyvän yhteistyön johtamisesta ja kyseisen suunnittelun yhteensovittamisesta maakunnan muun suunnittelun kanssa".

3 luku Luonnonsuojelusuunnittelu

Kymenlaakson liitto pitää hyvänä, että alueellinen biodiversiteettistrategia ja toimintaohjelma on mainittu osana luonnonsuojelua. 14 §:ssä on todettu, että "Toimeenpanosuunnitelman laatimisessa tulee varmistaa riittävä vuorovaikutus alueen keskeisten toimijoiden kanssa". Maakuntien liitot olisi syytä mainita erikseen yhteistyötahoina, jotka toimivat Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kanssa yhteistyössä. Tarvittaessa maakuntien liitot voisivat myös toimia vetovastuutahona tai strategioiden ja toimintasuunnitelmien laatijoina. Maakunnan liittojen sidosryhmäverkosto ja maakuntatason poliittinen käsittely voisi lisätä merkittävästi toimenpiteiden hyväksyttävyyttä ja vaikuttavuutta.

Kymenlaakson liitto pitää hyvänä kirjauksena, että biodiversiteettistrategia ja toimintaohjelma tulee perustua parhaaseen mahdolliseen tietoon. Tämä lisää entisestään avoimen tiedonvaihdon, tietojen ajantasaisuuden ja oikeellisuuden tärkeyttä, jossa myös korostuu yhteistyön tärkeys ja merkitys.

Kohdassa 18 § Osallistuminen ja vuorovaikutus on hyvin tuotu esiin eri näkökulmat (taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset näkökohdat sekä alueelliset ja paikalliset erityispiirteet), joiden kautta luonnonsuojelusuunnittelua tehdään. Tämän osalta on tärkeää osallistaa maakuntaliitot luonnonsuojelusuunnittelun alkuvaiheessa mukaan tuomaan paikallisia ja alueellisia näkökulmia osaksi laajempaa suunnittelua.

4 luku Luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon tukeminen

Kymenlaakson liitto pitää hyvänä, että tukea voi hakea kehitys- ja tutkimustyöhön (31 § Avustus luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon edistämiseen). Tuen myöntämisessä tulisi huomioida myös näkökulmana ennakointi, jolla voitaisiin varautua muutoksiin ympäristössä ja mahdollisesti pienentää ennallistamisen ja kunnostuksen toimenpiteiden kustannuksia. Tuki on tärkeä alueellisten selvitysten laadinnassa, joita voisi hyödyntää mm. Suojeltujen luontotyyppien kartoituksessa, biodiversiteettistrategian ja toimintaohjelmien laadinnan edistämiseksi.

5 luku Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkosto

-

6 luku Luonnonsuojelualueet

-

7 luku Luontotyyppien suojelu

Kymenlaakson liitto pitää hyvänä, että luontotyyppien suojelun osalta on huomioitu maakuntakaavoituksen merkitys. Lakiluonnoksen 66§:ssä sekä 76 §:ssä "...-kaavaa laadittaessa on otettava huomioon..." lauseiden tulkinnanvaraisuutta tulisi vähentää tarkentamalla kuinka eri kaavatasoilla suojellut luontotyypit tulisi huomioida. Maakuntakaavan luonne yleispiirteisenä suunnitelmana ei sovellu kovin pienipiirteisten alueiden esittämiseen. MRL 31 § Maakuntakaavan sisältövaatimukset pykälässä on määrätty sisältövaatimuksista: "otettava huomioon siinä määrin kuin maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisenä kaavana edellyttää".

Luontotyyppien suojelun huomioiminen maakuntakaavassa edellyttää kattavaa tietoa suojeltavista luontotyypeistä ja niiden sijainneista. Näin ollen tarvitaan valtakunnallista ja paikallista tietoa eri luontotyypeistä, joka on helposti eri toimijoiden saatavissa.

8 luku Eliölaajien suojelu

-

9 luku Vaihanta, maahantuonti ja maastavienti

-

10 luku Maiseman suojelu ja hoito sekä luonnonmuistomerkit

Kymenlaakson liitto pitää hyvänä lakiesitykseen tehtyä termimuutosta maisema-alueesta maisemanhoitoalueeksi. Muutos selkeyttää luonnonsuojelulain tarkoittamien maisemanhoitoalueiden ja valtioneuvoston päätöksen mukaisten valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden eroa.

11 luku Ekologisen kompensaation toteuttaminen

Kymenlaakson liitto suhtautuu myönteisesti ekologisen kompensaation säännösesitykseen.

Kymenlaakson liitto pitää tärkeänä, että ekologinen kompensaatio on viimesijainen keino, kun haittoja ei voida estää tai lieventää. On tärkeää, että viranomaisvarmennus takaa tuotettavien luonnonarvojen yhteismitallisuuden, käytettävyyden ennakkollisena hyvityksenä poikkeuslupamenettelyssä ja toiminnan luotettavuuden niin toimintaan osallistuville kuin

kansalaisyhteiskunnalle ja hälventää kompensatiotoimintaan usein liitettyä viherpesun leimaa. Em. syystä myös kompensatiosäännösten asteittainen voimaantulo on perusteltua.

Kymenlaakson liitto katsoo, että luonnonsuojelulain uusi kompensatiotyökalu lisää suunnitteluprosessien kestävän kehityksen mukaista vastuullista joustavuutta.

12 luku Alueiden hankinta luonnonsuojelutarkoitukseen ja korvaukset

-

13 luku Luonnonsuojelun tiedonhallinta ja päätöksistä tiedottaminen

Kymenlaakson liitto pitää tärkeänä, että maakuntien liitoilla on salassapitosäännösten estämättä ja maksutta oikeus saada luonnonsuojelun tietojärjestelmästä tiedot, jotka ovat välttämättömiä niille säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

Lakiluonnoksen 117 §:n luonnonsuojelun tietojärjestelmään tallennettavat tiedot olisi hyvä täsmentää kuntien ja maakuntaliittojen osalta niitä luonnon monimuotoisuutta ja siihen vaikuttavia toimintoja koskevia tietoja, joita kuntien ja maakuntaliittojen tulee mahdollisuuksien mukaan toimittaa.

14 luku Luonnonsuojelun valvonta, hallintopakko ja rangaistukset

-

15 luku Muutoksenhaku

-

16 luku Voimaantulosäännökset

-

Huomiot muihin lakeihin ehdotettuihin muutoksiin

Huomiot muutoksista, joita on ehdotettu muihin lakeihin

Kymenlaakson liitto katsoo, että MRL ja luonnonsuojelulain uudistusta tulee tarkastella kokonaisuutena ja eri lakien rajapinnat ja muutosten vaikutukset huomioida yksittäisten erillislakien muutosten vaikutuksia laajemmin. Kymenlaakson liitto toteaa, että kansainvälisen ja kansallisen tason vaatimukset esim. ilmastonmuutoksen, hiilineutraalisuuden ja biodiversiteetin osalta kiristyvät, mutta maakuntakaavan roolia kestävän kehityksen ja luonnonvarojen kestävän käytön yhteensovittajana ollaan heikentämässä oleellisesti.

Luonnonsuojelulain uudistuksen tavoitteiden saavuttaminen

Miten lakiehdotus kokonaisuutena vastaa sille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen?

Kymenlaakson liitto pitää asetettuja tavoitteita hyvinä ja katsoo, että tavoitteet voidaan saavuttaa. Tavoitteiden saavuttamisen kannalta on tärkeää huomioida laajasti eri toimijat, jotka voivat edistää lain toteutumista. Toimijoiden roolien ja tehtävien tulee olla selkeitä, niin että laki ohjaa toimien toteuttamiseen.

Ilmastonmuutoksen hillintä

Miten näette ilmastonmuutoksen hillinnän luonnonsuojelulain ehdotettuna tavoitteena?

Kymenlaakson liitto korostaa ilmastotyön merkittävyyttä. Ilmastonmuutoksen torjunnan ja siihen sopeutumisen tulee olla läpileikkaava teema kaikessa toiminnassa ja kaikilla hallinonaloilla.

Ekologisen kompensaation eli luonnonarvoille aiheutuvien heikennysten hyvittäminen

1) Miten ehdotettavat ekologisen kompensaation säännökset vaikuttavat luonnonsuojelulain tavoitteiden saavuttamiseen?

Kymenlaakson liitto pitää kuvattua kompensaatiojärjestelmää myönteisenä asiana myös luonnonsuojelulain toteutumisen kannalta. Kompensaation osalta on huomioitu vastaavuus korvattavaan heikennykseen laji- ja alueellisesta näkökulmasta, niin että uhanalaisten lajien ja luontotyyppien määrä ei vähenisi. Laissa on määrätty, että korvaavuus on tehtävä vähintään täysimääräisesti. Tarvittaessa erityisen uhanalaisille luontotyypeille ja lajeille voisi harkita kompensaatiokertoimien muodostamista, jolla olisi mahdollista parantaa tilannetta ja varmistaa täysimääräinen korvaavuus.

Kymenlaakson liitto pitää hyvänä kompensaatiotoimintaan liittyvää viranomaisten tekemää varmennusta, läpinäkyvyyttä ja tiedon keräämistä, joilla voidaan myös osaltaan parantaa kunnostus- ja ennallistamistoimien toimenpiteiden tehokkuutta. Myös vapaaehtoisuuteen perustuva luontoarvojen tuottaminen ja kompensaatio ovat hyviä ja kannatettavia lain kirjauksissa.

2) Miten ehdotettavat ekologisen kompensaation säännökset vaikuttavat toimialojen suunnittelemiin hankkeisiin?

Kymenlaakson liitto näkee, että ekologisen kompensaation avulla on mahdollista edistää ja parantaa eri toimialojen hankkeiden toteutumisen mahdollisuuksia. Ekologisen kompensaation avulla helpotetaan erityisesti laaja-alaisien hankkeiden toteuttamista, kuten tie- ja ratahankkeet, joille voi olla hyvin vaikeaa tai mahdotonta löytää linjauksia, joihin ei sijoittuisi uhanalaisia luontotyyppisiä tai eliöitä.

Malminetsintä luonnonsuojelualueilla

Pidättekö tarkoituksenmukaisena rajoittaa malminetsintää luonnonsuojelualueilla

1) ehdotetulla tavalla poistamalla viranomaisen mahdollisuus myöntää lupa malminetsintään valtion luonnonsuojelualueilla?

-

2) muulla tavalla (miten)?

-

Muut huomiot

Muita huomioita esityksestä

-

Hering Frank
Kymenlaakson liitto

Räty Ville
Kymenlaakson liitto - Maakuntahallitus